LA GRAN EINA, L'EDUCACIÓ

L'EDUCACIÓ A MENORCA DURANT EL SEGLE XX

Fig. 1. Grup d'alumnes de diferents edats que anava a l'Escola Laica amb el mestre Francesc Sintes, conegut com a Mestres Xiu.

AUTORA: ANDREA DE NOVO MARTÍNEZ

CURS: 24/25

CENTRE: IES JOSEP MARIA QUADRADO

2n de BATXILLER

Resum

Partint de l'interès per l'educació, especialment amb el desenvolupament i el creixement evolutiu dels nens amb pocs anys d'escolarització, s'ha fet un treball comparatiu, amb l'objectiu de conèixer dades com, el que feien a classes, les sensacions personals i les relacions que hi havia a Menorca en el segle passat. S'ha observat canvis significatius tant en les metodologies d'ensenyament, com en les ideologies de la societat al llarg de la història del segle XX.

Després de fer una recerca d'informació, s'han realitzat entrevistes de dues franges d'edat diferents, concretament entre els 25 i 85 anys. S'han comprovat les dades de la primera franja, que va viure la seva infantesa durant els anys de dictadura franquista, amb les lleis i ideologies d'aquells anys. S'ha vist una transformació social i educativa amb la segona franja que va viure la seva infantesa ja en el canvi a la democràcia. A partir d'aquestes dades s'ha pogut veure els canvis dins l'educació a Menorca en el segle passat i si ha canviat tant avui dia.

A partir de les entrevistes s'ha recollit dades importants, dels dos breus períodes del segle XX, amb una taula comparativa de vuit entrevistats. Tenint en compte la història, la metodologia i les lleis de l'educació del segle XX, s'ha conclòs que encara avui en dia, no hi ha prou canvis que cobreixin les necessitats i aspiracions de la gent i, de la societat en què vivim.

Abstract

Based on the interest in education, especially in the development and evolutionary growth of children with a few years of schooling, a comparative study has been done with the objective of understanding what they used to do in class, their feelings and how the relationships in Menorca from the past century were. Significant changes have been observed, not only in teaching methodologies, but also society ideologies throughout the 20th century's history.

After doing an information research, interviews were done and sent out to two different age groups, specifically people between 85 and 25 years old. Then, the data collected from the first group, whose childhood was during the Franco dictatorship and was influenced by the laws and ideologies of those years, were checked. A social and educational transformation was seen with the second group, who experienced their childhood during the switch to democracy. From these data, changes in education in Menorca over the past century have been observed, and if these changes have continued to today.

From the interviews, important data has been collected from the two brief periods of the 20th century, with a comparative table of eight interviews. Taking into account the history, methodology and educational laws of the 20th century, it has been concluded that even today, there are not enough changes that meet the needs and aspirations of the people and the society that we live in.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ **1**
1.1 Justificació i motivació 1
1.2 Objectius 2
1.3 Hipòtesis 2
1.4 Estructura i metodologia 3
2. COS DEL TREBALL **4**
2.1 Presentació de les entrevistes 4
2.2. L'educació d'Espanya del segle XX 5
L'EDUCACIÓ A ESPANYA DURANT LES PRIMERES DÈCADES DEL SEGLE XX (1900-1940) **5**
El sistema educatiu de la segona república 5
Divisió per graus 6
L'EDUCACIÓ DURANT LA PRIMERA ÈPOCA DE LA DICTADURA FRANQUISTA **6**
L'escola franquista del nacional al catolicisme (1936-1945) 6
EL SEGON PERÍODE DE LA DICTADURA FRANQUISTA **7**
Etapa immobilista (1945-1962) 7
Durant el franquisme 8
Les dones durant el franquisme 9
Llei general d'educació de 1970 o llei Villar Palasí 10
L'EDUCACIÓ EN DEMOCRÀCIA. **11**
L.O.G.S.E. (Llei d'Organització General del Sistema Educatiu) 11
L'EDUCACIÓ DURANT LES DUES PRIMERES DÈCADES DEL SEGLE XXI (2000-2024) 12
L.O.Q.E. del 2002 (Llei Orgànica de Qualitat de l'educació) 12
LOMCE o "Ley Wert" (2013) 13
2.3. Comparació d'entrevistes 14
3. TREBALL DE CAMP **21**
Franja d'entre els 65 i 85 anys 21
Franja d'entre els 25 i 45 anys 21
4. CONCLUSIONS **23**
4.1. Resultants i anàlisis de dades. Conclusions de les entrevistes. 23
4.2 Discussió de resultats **24**
4.3. L'educació del segle XXI i l'escola del futur. 25
5. WEBGRAFIA **27**

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Justificació i motivació

Considero fonamental l'etapa de l'educació obligatòria, la primera etapa educativa de la vida d'una persona. Tot i ser una etapa curta de la vida, penso que és molt important si parlem del desenvolupament i el creixement dels nens i nenes. Des de molt petita, l'educació sempre m'ha interessat molt. Per aquest motiu vull fer aquest treball de recerca.

El motiu principal i, el que realment m'ha cridat l'atenció, és que he vist l'evolució educativa del meu germà petit d'ençà que era un nadó anava a l'escoleta, fins ara que està a la primària. Com que ens portem deu anys de diferència, l'he vist créixer i evolucionar com a persona; és per aquesta raó que vull investigar el període de la vida i el que es fa a l'escola. A més, la meva tia és professora des Pouet, l'Escoleta infantil del poble d'Alaior. Aquest fet també em crida l'atenció, perquè m'agradaria poder seguir els seus estudis.

Però realment amb el que em vull centrar en aquest treball és amb l'etapa de l'educació en els anys dels meus avis, ja que de molt petita els he sentit parlar sobre com ha canviat tot. Vull investigar i fer el treball a partir de diverses entrevistes de diferents franges d'edats per veure si hi ha hagut canvis. Vull saber com eren les classes fa uns anys endarrera, sobre les assignatures, les vestimentes, la relació entre professorat i alumnat i moltes altres coses que si ho penses bé, és increïble els canvis que s'han produït.

Amb tot això, vull destacar l'ajuda d'un familiar meu d'enfora. Ell té alguns treballs de recerca sobre l'educació a Menorca, concretament, centrant-se en el poble, Alaior. D'aquesta manera que he trobat aquesta ocasió per poder investigar quins són els mètodes que s'utilitzaven i si realment han canviat les escoles, tant com sembla. D'aquesta manera podrem fer un treball comparatiu i saber més sobre les diferències en l'educació actualment i en el segle XX.

1.2 Objectius

Amb aquest treball vull aconseguir diferents objectius:

- Identificar quins són realment els canvis significatius que hi ha entre l'educació a Menorca ara i d'uns anys endarrere.
- Vull investigar diferents continguts i mètodes que s'utilitzaven en el segle XX, en dos períodes diferents de la història del segle per poder comparar si hi ha hagut alguns canvis significatius.
- Vull identificar aspectes comuns i altres aspectes diferents de cada període.
- Vull fer una comparació de mètodes d'ensenyament i continguts. D'aquesta manera podré identificar si hi ha algun mètode o plantejament que es mantingui al llarg dels dos períodes o quins són diferents entre un període i un altre.
- Finalment, voldria comprovar si els plantejaments educatius, és a dir els mètodes d'ensenyament i aprenentatge, han variat i responen a noves exigències socials. És a dir, si l'educació actualment cobreix les necessitats i aspiracions de la gent i de la societat en què vivim.

1.3 Hipòtesis

Ha canviat realment tant l'educació del segle passat? Quins són realment els canvis significatius que hi ha entre l'educació a Menorca de fa uns anys endarrera?

Jo crec que el resultat de la meva recerca, realment, és comprovar que el sistema educatiu ha canviat molt en qüestions com els anys d'escolarització, els continguts que es treballen, els mètodes per ensenyar, els materials que s'usen, les tècniques que s'apliquen, entre d'altres.

Ara bé, la meva hipòtesi inicial és que no ha canviat prou per donar una resposta satisfactòria a les necessitats, aspiracions i desitjos de la societat actual. Han canviat moltes coses; però penso que l'escola no respon adequadament al que demana la societat actual.

1.4 Estructura i metodologia

En aquest treball vull aconseguir la informació bàsicament a partir d'unes vuit entrevistes amb dues franges d'edat per saber el seu punt de vista sobre l'educació i intentar comprovar o no la meva hipòtesi.
Usaré una metodologia bàsicament qualitativa, és a dir; no faré un munt d'enquestes per després treure resultats. Fonamentaré el treball en unes poques entrevistes personals semidirigides que transcriuré i, posteriorment, analitzaré per intentar treure'n algunes conclusions. Aquestes entrevistes estaran emmarcades en dues grans franges d'edat de dos períodes històrics molt diferents:

- La primera franja serà de quatre persones nascudes entre els anys 1955-1975, en plena dictadura de Franco. Aquestes persones tenen entre 65 i 85 anys.

- La segona franja d'edat és de quatre persones més nascudes entre els anys 1980 i 2000, ja que en el període democràtic, però que a la vegada inclou diferents lleis educatives i, per tant, diferents canvis en el sistema educatiu. Les persones d'aquesta franja tenen entre 25 i 45 anys.

Les entrevistes seran a partir d'un petit qüestionari semi guiat amb un llistat de preguntes orientatives. L'entrevistat em pot explicar el que vulgui partint d'unes preguntes com a referència. Si afegeixen aspectes que no he tingut en compte en les qüestions inicials les inclouré. Les preguntes orientatives les podem agrupar en tres grans blocs: allò que feien a classe; les seves relacions i sensacions personals.

El que feien a classe:

1. Com i què ensenyaven? Assignatures, activitats que realitzaven…
2. Explicació de la seqüència de classe:

a. Temps d'explicació (pràctic i teòric).
b. Temps d'exercicis i activitats.
c. Temps i forma de correcció (directe, diferit, grup petit, col·lectiu…)

Sensacions personals:

3. Què senties? Com et senties a classe? (còmode, escoltat, valorat, oblidat, deixat…)

4. Moment/ anècdota/ història/ fet destacat/… que recordis especialment

Relacions

5. Relacions entre alumnat-alumnat, alumnat-professorat (distant, properes, autoritàries, imposades, lliures…,

2. COS DEL TREBALL

2.1 Presentació de les entrevistes

1. La primera entrevistada es Antònia Gardènia Seguí, va néixer a Alaior l'any 1948, actualment té setanta-sis anys. Només ha estudiat fins als catorze anys, perquè després ja es va posar en el món laboral.

2. La segona entrevistada es na Juana Maria, va néixer a Maó l'any 1955, actualment té seixanta-nou anys. Només ha estudiat fins als catorze anys, més tard ja es va posar en el món laboral.

3. La tercera entrevistada es na Paca Carreres, és d'Alaior i va néixer l'any 1955, actualment té seixanta-nou anys. Va estudiar a l'escola rural de Tramuntana, al costat de Favàritx, ja que ella viva al camp. Només va fer els estudis primaris.

4. El quart entrevistat es en Joan Pons, va néixer a Maó l'any 1952, actualment té setanta-dos anys. Va aconseguir el certificat d'estudis en dotze anys.

5. La cinquena entrevistada es n'Ague Sales. Va néixer l'any 1985 a Migjorn Gran, actualment té trenta-nou anys. Va estudiar a l'escola Francesc d'Albranca i IES Josep Miquel Guàrdia. Actualment es professora de trompeta.

6. La sisena entrevistada es na Marta Florit. Va néixer l'any 1990 a Mercadal, actualment té trenta-quatre anys i viu a Alaior. Va estudiar a la UIB.

7. La setena entrevistada es na Paula Goñalons. Va néixer l'any 1997 a Sant Lluís, actualment té vint-i-set anys. Encara està estudiant. Té dues carreres, la seva primera carrera universitària va ser magisteri d'educació primària i la segona carrera universitària, que encara l'està estudiant es infermeria.

8. El vuitè entrevistat es n'Isma Coll. Va néixer l'any 1980 a Alaior. Va anar a l'escola Doctor Comas Camps.

A partir d'aquests entrevistats, introduirem el context de la història de l'educació des dels inicis del segle XX. És per aquest motiu que dividirem l'educació d'aquest segle amb cinc blocs que es corresponen amb les franges d'entrevistes.

[1] *"La educación es el arma más poderosa para cambiar el mundo"*

2.2. L'educació d'Espanya del segle XX

L'educació del segle XX a Espanya va ser una continuació del segle XIX. A les primeres dècades del segle es duien a terme encara exercicis de l'altre segle. Hi havia exercicis memorístics, autoritat incondicional del professorat i una gran presència de l'església dins els treballs docents.

L'EDUCACIÓ A ESPANYA DURANT LES PRIMERES DÈCADES DEL SEGLE XX (1900-1940)

El sistema educatiu de la segona república

Al mes d'abril de l'any 1931, es produeix una nova prefectura. Aquesta, no només va dur a terme uns canvis polítics a la regió, sinó que va inculcar en els ciutadans una obertura a partir de la reflexió i deixant darrere alguns hàbits de l'ensenyament. Així, doncs, van ser anul·lades i apartades les companyies de Jesús i les ordes religiosos de les tasques docents. Els canvis de la segona república no es van desfer fins dia de 18 de juliol de l'any 1936. La sublimació feixista va destruir tots els articles relacionats amb l'inici de renovació pedagògica. Fins i tot, mestres assassinats, professors represaliats, desenterraments, exili, depuració, etc.

Divisió per graus

El sistema educatiu de la segona república, estava compost i dividit per tres graus de diferents franges d'edats.

[1] Frase de Nelson Mandela, advocat i política Sud-àfrica (1918-2013)

El primer grau estava dividit en dues etapes d'edats. La primera etapa era molt breu, concretament dels quatre als sis anys. Aquesta, no era obligatòria. Després hi havia la segona etapa un poc més llarga i obligatòria. Anava dels sis als dotze anys, bàsicament l'escola elemental clàssica.

El segon grau, també estava dividit per dues etapes. La primera era dels dotze als quinze anys. Aquesta etapa era normalment obligatòria, sobretot si parlem de les ciutats. Després, ja hi trobem la segona etapa, no obligatòria. Es dedicaven i se centraven a la branca més científica, tecnològica humanística.

Finalment, hi trobem el tercer grau, una educació superior, on hi havia una selecció de candidats en funció de les seves actituds i habilitats.

L'EDUCACIÓ DURANT LA PRIMERA ÈPOCA DE LA DICTADURA FRANQUISTA

L'escola franquista del nacional al catolicisme (1936-1945)

La guerra va portar molts fets, entre ells, el "caos" i la violència, venjança i la victòria dels revoltats l'any 1939. Això va dur a terme, un altre cop, la plantació del dogmatisme religiós dins l'educació. Després d'uns pocs anys dominats pels republicans, l'església recupera la força de religiosa a dins el sistema educatiu, deixant com un record i un passat de la ideologia del 1931.

L'any 1938, en plena guerra civil, va ser declarada la junta tècnica de l'Estat, la primera institució educativa. Aquesta junta tenia al davant a José María Pemán.
A part, al gener d'aquell mateix any, el ministeri d'instruccions públiques va ser reemplaçat pel ministeri d'educació nacional. El primer ministre d'educació de l'era franquista, Pedro Sáinz Rodríguez. Va ser d'aquesta manera que es va començar un altre sistema educatiu. Aquest tenia unes altres característiques i ideologies diferents, pel que es va finalitzar i descartar el laïcisme i la coeducació, la separació de sexes, eliminació d'altres idiomes diferents del castellà i la identificació amb l'estat sobre la religió catòlica.

Cal destacar que, per part del règim, hi va haver censura, repressió de professorat republicà represàlies. Això va dur una educació catòlica al servei del règim, amb

expulsions de professorat republicà instituïdes pel decret. No va ser fins a l'any 1944 que les vacants deixades pels professors republicans van ser cobertes per excombatents i mutilats de la banda franquista. Els historiadors afirmen que durant els primers anys de la postguerra, hi va haver un gran impacte en el nivell dels docents.

EL SEGON PERÍODE DE LA DICTADURA FRANQUISTA

(Es correspon a la primera franja d'edats 1955-1975). Persones entre els 65 i 85 anys.

Etapa immobilista (1945-1962)

L'any 1945 s'estableix una nova llei. Es troba la supressió de molts instituts i centres privats guiada per ordes religiosos. Aquest creat encara durant la república.

La pròxima llei va ser la d'ensenyances primàries, anul·lada per la seva crítica elitista, per sexes i confessional. A més a més, va ser obligatòria, gratuïta i el castellà com a llengua pròpia.

D'un principi era obligatori assistir a classe dels sis a dotze anys, però a poc a poc es va modificar i es va ampliar fins als catorze anys, l'any 1964. Finalment, es va tornar a modificar pel decret de 1967.

Tot i haver millorat, hi havia alguns problemes. Uns dels tants era el tema social. Els fills dels treballadors, o també coneguts com els de les classes obreres donaven els seus estudis per finalitzats després d'aquest curt període, mentre que els fills dels burgesos continuen estudiant.

Pocs anys després, l'any 1953, trobem una nova llei promoguda pel règim franquista. S'anomenava ensenyances mitjanes i va tenir molt d'èxit. Així va ser, que va augmentar quatre vegades el nombre d'estudiants pel batxillerat elemental.

Així i tot, encara trobem l'Església catòlica com a matèria moral. És per aquest motiu que encara hi trobem les escoles divididas per sexes. S'accedia a l'escola mitjançant

una petita prova als 10 anys i es posava un batxillerat elemental de quatre cursos amb una validació per poder entrar en el batxillerat superior de dos cursos més.

Després hi trobem un pla laboral d'uns cinc cursos més en els que hi havia diversos centres educatius, formacions professionals i un curs preparatori, abans de poder entrar a la universitat.

Durant el franquisme

Durant aquesta etapa, les escoles van ensenyar uns valors d'un règim catòlic, patriòtic i conservador. Aquests valors impliquen una autarquia inflexible que bàsicament es basava en els mateixos recursos polítics que posava l'Estat. Estava establert en tots els àmbits de la vida; l'econòmic, el cultural, ideològic i l'intel·lectual. El que volen és que l'home sigui catòlic i disciplinat. En canvi, volen que les dones fossin unes perfectes "amas de casa" i prudents.

Resar, formava part de la rutina escolar. Cal destacar l'entrada a classe, una autèntica escena militar. Els primers cops franquistes, van ser en els anys 40. Hi havia molta rigidesa dins les classes, tot i que va anar disminuint amb els anys, fins a arribar a 1975.

El material que s'utilitzava principalment eren els llibres de lectura. Aquests tenen un gran rerefons religiós i patriòtic. D'aquesta manera els nens rebien unes idees i creences a base de textos que es cremaven a les glòries imperials.

Tot i que el sou del professorat era molt baix, l'autoritarisme del mestre era incontestable i, l'alumne havia de ser conformista submís.

El rebuig de la democràcia, l'odi al comunisme i la por al que era desconegut eren alguns dels trets prototípics del règim nacionalcatòlic.

Les dones durant el franquisme

Les dones havien d'estar al càrrec de les feines domèstiques. Havien d'assumir la dependència cap a l'home com a tret propi de la dona espanyola.

A més, ella era l'encarregada de dur a terme la feina reproductiva. La gelosia de la pervivència de la moral s'incloïa en els costums. És d'aquesta manera que l'educació mixta no tenia cap mena de sentit dins l'educació prevista pel règim.

És més, fins al 1970 la llei general d'educació mixta no va ser anul·lada. Fins aquells anys era impensable una aula amb nens i nenes mesclats i compartint un espai.

Durant molts d'anys la feina femenina va ser vista com un signe de pobresa. Realment, la seva consideració de treball era una amenaça del que era conegut com a ordre tradicional, fent que proporciones una autonomia personal i econòmica, rompent la dependència de respecte cap a l'home.

Va ser així fins al congrés internacional de la dona, celebrat l'any 1970. Aquest any es va acabar assumint que la dona també havia d'assumir la responsabilitat d'integrar-se activament a la societat.

L'educació de les dones, tenia una gran diferència entre les que anaven a les escoles de monges (més religioses) i les dones que rebien una educació a la selecció femenina que era molt més proactiva. Elles practicaven gimnàstica, tenien contacte amb la naturalesa, cantaven, ballaven balls folklòrics, desfilaven en marxes, entre d'altres.

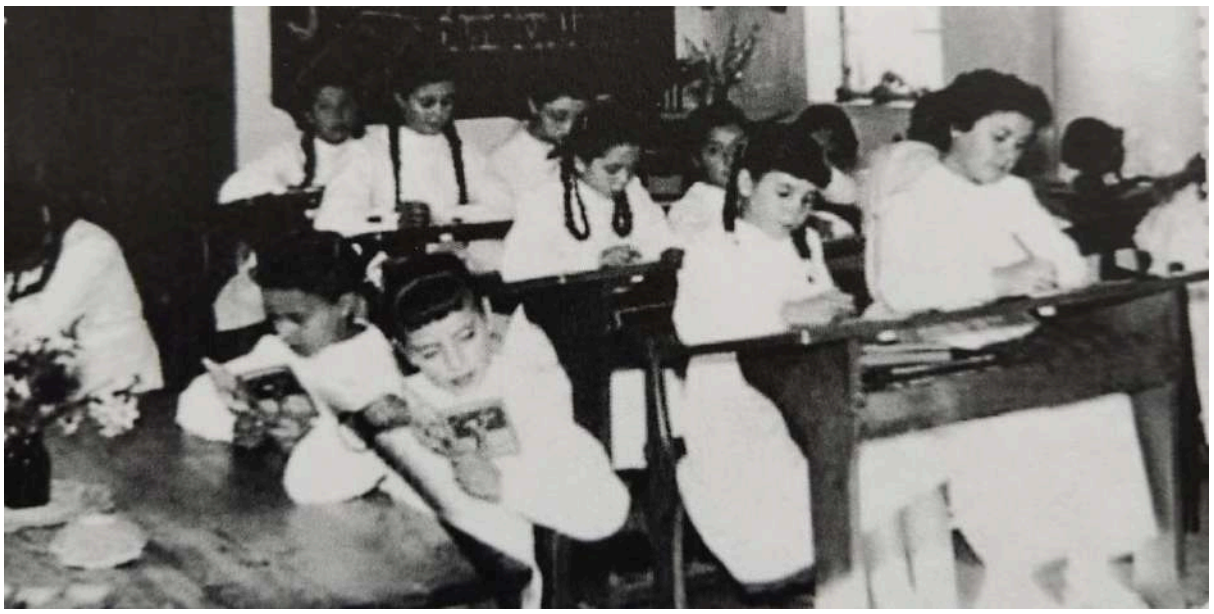

Fig. 2. L'educació de les dones a Menorca entre els anys 1850 i 1950.

Llei general d’educació de 1970 o llei Villar Palasí

La llei general d’educació de 1970 va assignar al sistema educatiu una concordança amb els nou canvis que anaven condicionant la societat espanyola des dels anys seixanta.

Aquesta nova llei es distancia ja del que era l'integrisme catòlic dels primers temps del règim. S’havia establert l’ensenyança gratuïta i sobretot obligatòria fins als catorze anys. A part, va sortir la possibilitat que els alumnes poguessin estudiar i cursar BUP i FP, després de la trajectòria comuna de vuit anys.

El canvi i la incapacitat econòmica va provocar una obertura en els centres privats, que fins al moment només hi anaven els fills de famílies acomodades.
Aquesta nova llei volia establir uns nous nivells a l’educació. El primer nivell, de caràcter voluntari, era una educació maternal que anava des dels 2 als 4 anys. El segon nivell, també de caràcter voluntari, era el preescolar; anava dels 4 als 6 anys. El tercer nivell era E.G.B. (Educació General Bàsica) que anava dels 6 als 14 anys. Era gratuït i obligatori. El quart nivell era B.U.P. (Batxillerat Unificar Polivalent) que anava dels 15 als 18 anys. Finalment el C.O.U. (Curs previ a l'ingrés a la Universitat).

Els altres alumnes que no volien anar cap a un futur en el món laboral i sense tenir el graduat escolar anaven cap a una FP. Igualment, existia l'educació especial i l'educació superior; la universitat, a la que s'accedia mitjançant el curs de C.O.U. o el nivell superior de FP2.

L’any 1970 va ser un gran punt d’inflexió. Va dur aire fresc a l’entorn educatiu, amb més igualtat d’oportunitats, nou sistema de beques, nova concepció d’ensenyança més creativa, més dinamisme de professorat amb millors recursos didàctics, entra ella la tecnologia audiovisual.

La manera d'avaluació continua, és important en aquesta nova llei. La novetat va implantar una orientació escolar i va ser un èxit que va garantir una abundància als nivells obligatoris.

La societat volia “passar pàgina” i obrir-se a Europa. Gràcies a un grup de professors llicenciats es va dur com a alternativa una escola pública, on el debat i les reflexions conduïen una nova educació, amb la idea de pluralitat. Aquest professorat volia millorar els salaris, les jornades de treball, la formació i donar importància a una educació pública, ja que en aquell moment els centres privats representen el 40% de l’educació espanyola.

El gener de 1975 es duu a terme un nou projecte progressista, després d’una gran necessitat cultural. Concretament, si xerrem sobre la coeducació, el pluralisme ideològic, l’escolarització obligatòria fins als setze anys i una igualtat de condicions per tots els docents.

L’EDUCACIÓ EN DEMOCRÀCIA.

(Es correspon a la segona franja d’entrevistes 1980-2000). Persones entre els 25 i 45 anys.

L.O.G.S.E. (Llei d’Organització General del Sistema Educatiu)

L'any 1990, concretament vint anys després de la llei general d’educació de 1970, es va posar aquesta nova llei. Tenia molts objectius com a novetat. Per exemple, hi havia una descentralització del currículum i la diversitat amb una major autonomia dels centres en els projectes educatius i curriculars.

També va començar una lluita contra la desigualtat, el fonament de l'esperit crític, la dignificació de l'FP, el reforç de l'educació infantil, l’impuls de les ensenyances musicals i artístiques. Finalment, una formació amb l’objectiu que l’alumnat pugui assumir les seves capacitats amb els drets i deures com a ciutadà.

Aquesta llei estableix una educació obligatòria d’una durada de deu anys, incloent-hi l’ensenyança primària i secundària. A més, cal destacar que aquesta llei volia perseguir una educació comuna fins als setze anys. D’aquesta manera elimina la dualitat de dividir l’alumnat en itineraris diferents, és a dir, pel mateix camí.

L'EDUCACIÓ DURANT LES DUES PRIMERES DÈCADES DEL SEGLE XXI (2000-2024)

L.O.Q.E. del 2002 (Llei Orgànica de Qualitat de l'educació)

La L.O.C.E., seguint el model de la L.O.G.S.E., va ser posada l'any 2002. Aquesta llei afavoreix cinc característiques; la promoció de la cultura de l'esforç, el sistema d'oportunitats, la millora de la reputació social del professorat i, l'autonomia dels centres educatius per garantir el rendiment escolar.
A més, aquesta llei proposava que l'educació fins als sis anys s'havia de dividir amb dos nivells. El primer nivell era el preescolar, que comprenia fins als tres anys. El segon nivell, en canvi, era l'educació infantil, aquest abastava dels 3 als 6 anys i era de caràcter gratuït i voluntari.

Tot i que des de la llei de 1990 a la L.O.C.E. tenien pràcticament els mateixos objectius, la L.O.C.E. va introduir l'aprenentatge de la lectoescriptura, el desenvolupament de les habilitats numèriques bàsiques, la incorporació d'una llengua estrangera i les tecnologies. A més, aquesta llei incloïa una nova assignatura o àrea titulada societat cultural i religió que contemplava l'opció confessional i també la no confessional.

Cal destacar que l'avaluació continua va ser obligatòria. Una norma basada en l'esforç, l'esperit entenedor i la iniciativa personal. Per això, deixem endarrere la norma amb un tall conductista del 1990.

LOMCE o "Ley Wert" (2013)

Una de les lleis més recents és la LOMCE. Aquesta llei posada l'any 2013, amb el nom del ministre d'educació d'aquell moment, Wert.

Els principals objectius que persegueix aquesta llei són la reducció de la taxa d'abandonament escolar a una primerenca edat, la millora dels resultats en el nivell educatiu segons els criteris internacionals, millorar l'ocupabilitat i estimular l'esperit emprenedor dels alumnes i estudiants. Pretén l'augment de l'autonomia dels centres, el reforç de la capacitat de gestió dels directors, les avaluacions externes

de final d'etapa, la racionalitat damunt l'oferta educativa i la flexibilització de la trajectòria.

Aquesta llei destaca en tres hàbits. Vol promoure les tecnologies de la comunicació, el foment del plurilingüisme i la modernització de la formació professional espanyola. Es van dur a terme moltes manifestacions, vagues i concentracions de tota mena. Principalment, van ser tres punts crítics, el tall radical de l'educació i la separació d'una curta edat. En aquell moment, el govern va impulsar la llei classista, "segregadora" i involucionista.

Pel que fa a les comunitats autònomes i amb l'acord del rebuig de la llei Wert, es va considerar que tenia un marca d'evidència centralitzada i que separava les seves llengües ara com el català, l'eusquera, el gallec, etc., a matèries optatives.

Són diverses les lleis que des de 1990 han tractat de dotar al sistema educatiu un marc legal, tant el nivell de docència, com la predisposició de l'alumne.
Això sí, el que ningú discuteix és que en cap reforma hi ha un efecte desitjat quan xerrem sobre la garantia del professorat. El que ve a dir, és bàsicament un professorat motivador, cultivats, amb un sentit pedagògic, idees democràtics i una vocació tendent a la diversitat i allunyada d'aquella mentalitat tancada que tants d'anys ha carregat la societat a les darreres dècades.

2.3. Comparació d'entrevistes

Franja 1955-1975: 65-85 anys					
		Gardènia Seguí, setanta-sis anys	**Juana Maria, seixanta-nou anys**	**Paca Carreres, seixanta-nou anys**	**Joan Pons, setanta-dos anys**
Com i què ensenyaven?	**Assignatures**	Llengua, matemàtiques, aritmètica, història i ciència, geografia i religió obligatòria. Manualitats com ganxet, cosir, brodar... Un poc d'educació física i el mes de Maria.	Llengua, matemàtiques, geografia, història, ciències i religió. Labores (cosir roba).	Religió, història, geografia, matemàtiques (un poc de tot). A l'escola eren entre trenta i quaranta alumnes dels sis fins als dotze. Només hi havia un professor a l'escola, que tenia uns cinquanta anys.	Lectura, escriptura, dibuix, càlcul, religió, geografia i història, llengua, matemàtiques, formació d'esperit nacional (actualment és valors), educació física, ciències naturals, treballs manuals i pràctiques de taller.
	Temps d'explicació	Molt breu. Explica poc i feien molts exercicis. Ho posaven tot a la pissarra, ho copiaven i feien els exercicis; molts no els enteníem.	Breu, lliçons de memòria	Com que només hi havia un professor en una mateixa classe hi havia alumnes de totes les edats. Normalment la classe no durava ni una hora. Cada hora feien una assignatura diferent. De les 8:30 a la 13:30.	El professor els deia els deures que havien de fer a casa i la lliçó que s'havien d'aprendre. (cada dia era una nova lliçó). Quan ho duien estudiat el professor els explicava la lliçó.
	Exercicis i activitats, materials	Tot amb llibretes de dos tipus: línies (per escriptura) i	Llibretes i llibres. Un sol llibre amb totes les assignatures	Tenien llibres i anaven realitzant els exercicis. Feien exercicis que posava el professor a	Tot a la llibreta i llibre amb lliçons.

		quadrícules (per matemàtiques)		la pissarra i els alumnes anaven. Destaca els dictats.	
	Correcció	Quan acabaven deixaven la llibreta damunt la taula de la mestra, ella se'ls enduia i els corregia a casa. Després posaven bé, regular o malament. Res més.	El mestre s'enduia els exercicis a corregir a casa.	La correcció era tot a la llibreta. Una vegada tenien els exercicis fets els hi posaven damunt la taula del professor i quan podia el professor ho corregia.	El professor corregia els deures i explicava la lliçó que ells ja s'havien estudiat a casa.
Sensacions personals	**Sentiments**	Tot era com a militar, havien de seguir unes ordres. Van tenir professores bones. Ens exigien bastant.	Moltes coses no les podies dir. No podies xerrar ni expressar el que senties	Ella s'explica que es sentia còmoda i escoltada. Quan anaves a demanar alguna cosa et responien bé.	Es sentia còmode i valorat.
	Anècdotes, fets	Una vegada a l'any anaven d'excursió a Ciutadella. Res més.	Record la comunió i el mes de Maria	Una anècdota que destaca és que un dia va fer un dictat i una companya seva li va copiar. El professor va veure que ho tenien igual i, la companya li va donar la culpa a ella.	El professor li demanava corregir els exercicis dels seus companys. Un dia després que el professor li digués que tenia els exercicis malament, ell va respondre que potser era el professor qui s'equivocava. Finalment, el professor va reconèixer davant la classe que l'error era seu.

Relacions		Hi havia professores de tota mena. En teníem una molt estricta, però que sabia explicar molt bé i tots l'enteníem.	Era una escola de monges. No hi havia confiança	La relació amb els alumnes eren bons tot i que destaca que en aquell temps també hi havia "bullying" o assetjament escolar, tot i que encara no es deia d'aquesta manera. Amb el professorat era un poc autoritari i imposat. No podies tenir opinió personal.	Tant la relació que tenia amb els companys, com amb el professor era bona, tot i que explica que sí algú es portava malament la relació canviava.

Franja 1980-2000: 25-45 anys					
		Ague Sales, trenta-nou anys	**Paula Goñalons, vint-i-set anys**	**Maria Florit, trenta-quatre anys**	**Isma Coll, quaranta-quatre anys**
Com i què ensenyaven?	**Assignatures**	Assignatures comunes, ara com el català, castellà, anglès, música, educació física, plàstica, estudi assistit o religió, coneixement del medi.	Les de sempre: troncals bàsiques i les optatives i de modalitat que cadascú elegia.	Les classes eren magistrals, el mestre era l'expert i feia les explicacions denses, l'alumne era el discent, escoltava i aprenia, generalment, a partir de la memorització i repetició mecànica de tasques. Les assignatures eren com les d'avui, ara com el català, al castellà, anglès,	Ciències naturals, ciències socials, anglès, català, castellà, religió, educació física, matemàtiques, etc. Hi havia un professor per assignatura. Explica que a cada classe canviaven de classe, ja que també canviaven de professor.

				matemàtiques, educació física, música i religió.	
	Temps d'explicació	Les classes eren teòriques i pràctiques, feien deures.	Classes molt teòriques i repetitives. Molt magistrals i poc pràctiques. El batxillerat va ser igual. Estudis de magisteri més pràctics i el màster a distància molt ben organitzada. Infermeria primer molt teòric però després amb moltes pràctiques.	Les explicacions eres exposicions orals per part de l'adult. L'alumne escoltava i participava un poc, interactua poc amb el mestre.	Es temps d'explicació era cada hora.
	Exercicis i activitats, materials	Els materials utilitzats eren llibres, llibretes, pissarra, llapis, bolis, duien molt de material, perquè tenien un o dos llibres segons l'assignatura. A l'institut era igual, menys per tecnologia, naturals, ciències i ètica.	Molts treballs a casa i molta feina en petit grup. Poc pràctic des del punt de vista de magisteri. A infermeria tot molt més pràctic i amb estudi de casos. Ús de simulacions i pràctiques reals.	La part pràctica era la resposta als exercicis que hi havia als llibres de text, s'executaven bon i bé de manera mecànica. No eren exercicis de descoberta i experimentació.	De cada assignatura tenien un llibre. Agafaven apunts que escrivia el professor a la pissarra. Feien teoria i cada mes i mig/dos feien un examen.
	Correcció	La correcció d'EGB era		Les correccions les feien a casa.	Feien un o diferents exercicis i una vegada

		directe amb el professor o corregit per la prova i feinetes grupals per a classe. A l'institut, també però ja no tant. Bastant participatiu. Es feien tot si hi havia temps a classe, amb l'alumne i el professor.		Les feines corregides i hi havia molt poc "feedback". Poques explicacions directes d'on havies fallat i què podies millorar.	realitzat ho corregien de manera directa.
Sensacions personals	**Sentiments**	Se setia bé dins la classe.	El professorat a l'institut no empatitza i et sent incompresa. A la universitat ets com un nombre més. Si ens trobem còmodes és gràcies als amics i companys. En el màster a distància tot molt més proper. Parlàvem amb la tutora i ens aconsellava.	Personalment se sentia còmoda. Era una persona feinera que no tenia dificultats, funciona bé amb aquell sistema. Reconeix que la gent que tenia més dificultats es podia sentir una mica menys valorat o menys acompanyat.	Les assignatures que li agradaven o que li anaven es sentia còmode. En canvi, les assignatures que no li agradaven no es sentia gens còmode.
	Anècdotes, fets	Anaven molt carregats de llibres i llibretes i	El mòbil va sonar una alarma recordant que havia	Recorda els càstigs. Hi havia càstigs tipus estar dret mirant la	Ell recorda, que va viure el canvi d'EGB a ESO, açò els hi va marcar.

		que donaven molta feina a l'institut. Hi havia molta pressió de treballs i molta feina.	de fer una cosa. No la van comprendre. Experiències bones com sortides, viatges i altres.	paret, copiar 200 vegades "no xerrarem quan el mestre explica…". Avui en dia no veiem aquests castics, realment no aporten res a l'alumne. Té bons records de la seva infància. Als 10 anys va tenir una mestra de música que li va agradar tant que sempre va dir que volia ser com ella. I és d'aquesta manera que ha acabat essent.	
Relacions		Les relacions eren bones llevat d'algun vessut que feia despistar la classe. Entre alumne i professor també bé, llevat d'algun professor amb més caràcter i poc sociable.	Les relacions amb els companys bones en general, però amb els mestres sempre poca relació i poca preocupació.	Les relacions entre alumnes eren com ara. La relació entre alumne-professor sí que han canviat una mica, sobretot a l'educació primària. Ara hi ha més vincle, més afecte i que s'educa en positiu, fomentant i valorant tot el punt bo de l'alumne. Abans es fixaven més en el que es fallava, i s'insistia més en	Les relacions que tenia amb els professors eren bastant lliures i les relacions amb els companys era bona.

				l'error. Ara s'intenta enfocar diferent i valorant més els petits progressos que fan tots els alumnes.	

Fig. 3. Els primers moviments de les escoles laiques a Menorca.
Aquesta és la imatge d'una classe de l'Escola Racionalista de Ciutadella

3. TREBALL DE CAMP

Franja d'entre els 65 i 85 anys

M'ha sorprès molt que una de les anècdotes que més recorden es una única excursió a l'any per final de curs, algunes injustícies per part dels companys i els professors i la religió. Se'n recorden del que els va marcar, ara com la celebració del mes de Maria, en el mes de maig. Ho recorden molt polit perquè eren molt de nens i nenes que recitaven versos i cantaven cançons.

A part, m'han explicat que en aquella edat no hi havia cap desigualtat, ja que només jugaven. A més comenten que en un principi anaven nens i nenes junts, però, amb el temps, només hi havia nenes, pel fet que els nens anaven ja a fer feina.
Només les nenes feien una assignatura anomenada "labores", aquesta consistia a dur una peça de roba de casa i a partir d'aquesta cosien i brodaven. En canvi, els homes feien feines de taller i treballs manuals.

A més a més, les explicacions eren molt breus i basaven únicament en la memorització. El professor escrivia a la pissarra el que havien de fer, però moltes vegades no els podien fer perquè no els entenies.
El que realment m'ha sorprès d'aquests entrevistats ha estat els sentiments que tenien durant les classes. Expliquen que era tot molt militar, no podies dir, explicar ni opinar del que tu pensaves. Hi havia un respecte molt gros cap el professorat o la monja i no podies expressar res que sentissis.

Franja d'entre els 25 i 45 anys

En aquesta franja també he analitzat alguns conceptes que m'han sorprès.
El que primer destaco és l'abús de material com llibretes i llibres, la pressió de treballs i les explicacions molt denses. Encara hi trobem l'ensenyament per memorització i la repetició mecànica de tasques. Les classes eren molt teòriques, molt magistrals i poc pràctiques.

En aquesta franja destaquen les explicacions mitjançant exposicions orals per part de professorat i la poca participació per part de l'alumne. A més, expliquen el poc "feedback" sobre les correccions perquè només es fixaven en el que es fallava.

En aquesta franja, el que més m'ha sorprès, també, han estat els sentiments. La gent amb dificultats es podia sentir una mica menys valorada o menys acompanyada. En els sentiments, també destaquen els castics. Hi havia càstigs de tots tipus que no aportaven res a l'alumne. A part, expliquen que el professorat no té les eines de gestió emocional dels adolescents i no sap acompanyar com caldria.

[2] "Educar a alguien es uno de los mejores medios de educarnos a nosotros mismos"

[2] **Frase de José Antonio Marina (Filòsof i pedagògic) 1939**
José Antonio Marina, explica que si nosaltres ensenyem a altres persones, ells ens ensenyen a nosaltres, ja que cada persona es i pensa diferent.

4. CONCLUSIONS

4.1. Resultants i anàlisis de dades. Conclusions de les entrevistes.

L'educació entre els anys 1955 i 1975 es caracteritzava per tradicional i autoritària. L'enfocament de l'educació es basava en la memorització i amb la falta d'expressió personal. A més, podem veure una disciplina militar i una educació estricta part del professorat. L'educació s'enfocava en els conceptes bàsics, limitats i religiosos, amb la manera d'ensenyar i amb un ambient autoritari. La falta d'experiències personals i anècdotes afecta l'oblit, l'escolta, la confiança, la comoditat i el valor de cada alumne.
L'educació durant aquest període basa en el fet que el professorat transmet de forma oral el seu coneixement a l'alumnat. Es tracta d'un model pedagògic en el qual l'alumne és passiu. La base d'aquest mètode és la memorització a partir de la informació rebuda per part del professorat. La seva forma d'avaluació i la seva manera d'ensenyar es basa en la nota que ha tret l'alumne. Bàsicament, la nota que es treu és sobre el que has fet bé i el que has fet malament amb la reproducció de la memòria captada. Avui dia, encara aquest model segueix bastant present en l'educació. El que aconsegueix aquest model és bàsicament una domesticació i deixa apartat el desenvolupament social i emocional dels nens.

Tot i que podem veure alguna similitud amb els mètodes d'ensenyament de l'altra franja d'edat, entre els anys 1980 i 2000 hi ha alguns canvis.
Les característiques tradicionals continuen, però s'introdueixen diversos mètodes i materials.
Segueixen les mateixes assignatures troncals, tot i que, s'afegeixen algunes com ara la música, la plàstica, l'educació física, coneixement del medi i altres optatives. Passant els anys la religió segueix com a assignatura però ja no obligatòria, sinó optativa, amb estudi assistit o ètica.

En canvi, les classes continuen sent molt teòriques, amb explicacions molt magistrals i amb poca participació per part de l'alumne.
A més a més, la correcció comença a ser més participativa, però encara amb molt poc "feedback".

Com podem comprovar, l'alumne té un rol passiu i el professor o docent és el que explica tot el seu coneixement. En aquest model es considera que l'aprenentatge ha de ser a través de l'entreteniment de l'alumnat a partir de repeticions amb exposicions i pràctica. És per aquest motiu, que l'alumne té una evolució a partir de les capacitats que ha après amb un resultat final. Uns exemples claus d'algunes accions del conductista són premiar la intervenció de cada alumne dins l'aula, castigar aquells que no tenen un bon comportament o falten el respecte amb sancions o fins i tot els negatius i positius.

Les relacions canvien un poc. Passem d'un ambient autoritari, militar i sense expressió personal a un ambient més còmode. Així i tot, encara hi ha poca empatia per part de professorat i encara trobem persones menys valorades si tenen dificultats.

El que realment sorprèn són les anècdotes de cada franja d'edat. A la primera franja d'edat, els entrevistats recorden poques anècdotes, pel fet que van anar molt poc a l'escola. El que recorden és el mes de Maria a l'escola, el berenar que feien quan anaven a l'excursió de final de curs a Ciutadella, les trampes d'alguns alumnes i els errors dels professors. En canvi, a la segona franja el que recorden són els castics, la càrrega de feina, les sortides, els viatges i altres.
Hi podem veure petits canvis: es basen més aprenent de l'experiència viscuda i en els gustos propis de cada alumne. És molt divers, perquè se centra en l'evolució de cadascú. Aquesta manera d'ensenyar i aprendre fa que els alumnes no es comparin l'un amb els altres i puguin aprendre amb el seu ritme lliurement. Tot i que no passa per tot, ja que no tothom ho veu igual.

4.2 Discussió de resultats

Si parteixo dels objectius fixats a la introducció, puc dir que els he assolit tots, pel fet que puc respondre totes les qüestions que m'he plantejat.
L'educació avui en dia, encara no acaba de respondre de manera adequada a les necessitats socials. S'han dut a terme diverses entrevistes que m'han fet veure l'evolució de l'educació en el llarg dels anys. He començat posant en dubte que encara no hi ha hagut prou canvis per donar una resposta satisfactòria a les

necessitats, aspiracions i desitjos de la societat actual. Després d'estudiar les entrevistes, he pogut observar que actualment hi ha més vincle i més afecte, ja que s'intenta educar en positiu i, el que es més important valorant i donat protagonisme a les capacitats que aporta cada l'alumne. És cert, que s'intenta enfocar els petits progressos, que realment són importants pel desenvolupament i el creixement dels nens i nenes.
Partint de la metodologia bàsicament qualitativa amb les entrevistes personals semidirigides, s'han pogut aconseguir els objectius o s'ha analitzat algunes qüestions importants. Entre elles una de les més importants es el fet que no es tenia en compte si l'alumne aprenia o no. Hi havia un gran rerefons religiós i militar, centrant-se en les normes establertes pel govern d'aquell temps. Bàsicament, se censurava alguns continguts i l'ensenyament era a base de teoria, memorització i repetició.
Tenint en compte que la idea inicial per aquest treball, considero que he aconseguit els meus objectius. Però el més important es que he après i he valorat la importància d'una bona educació pel futur de cadascú.
Ha estat una experiència molt enriquidora, que m'ha permès comprendre i donar importància alguns mètodes d'ensenyaments i donar-me conta si serveixen o no per l'estudiant.

4.3. L'educació del segle XXI i l'escola del futur.

Segons la informació recollida, l'escola del futur continuarà evolucionant a poc a poc per aconseguir una educació positiva. Com em va comentar na Marta, s'intentarà fomentar i valorar tots els punts forts de l'alumne. No es fixarà en el que es falli, sinó que s'enfocarà diferent i valorant més els petits progressos que fa cada alumne i es donarà importància a l'evolució i el desenvolupament de cadascú.
Bàsicament, l'educació es centrarà en l'aprenentatge i evolució personal i professional. A més, hi haurà més pràctica, com ara simulacions o projectes, del que han après anteriorment, tenint en compte els interessos, necessitats, interessos, inquietuds de cada un.
També veurem més treballs amb grup, per fomentar la cooperació, el pensament crític i les opinions personals, la comunicació, entre d'altres.

A més, el que realment canviarà seran els avanços tecnològics, que facilitaran la recerca d'informació de l'estudiant.
En conclusió, el que veurem serà un progrés evolutiu i d'il·lusió, amb un potencial de cada alumne, en sistema flexible i adaptat a les necessitats cada alumne i de la societat.

5. WEBGRAFIA

Fig. 2. Al·lès, B. (2024, marzo 11). *L'educació de les dones a Menorca (1850-1950)*. El Iris.cat - Digital d'informació i cultura. https://www.eliris.cat/2024/03/11/leducacio-de-les-dones-a-menorca-1850-1950/

Del treball, É. un T. B. Q. ha de S. el C., & Ressaltar, i. F.-N. (s/f). *EL TREBALL DE RECERCA*. Xtec.cat. Recuperado el 24 de septiembre de 2024, de https://agora.xtec.cat/ies-rbiv-cambrils/wp-content/uploads/usu79/2020/12/abstract_tdr.pdf

Educació infantil - educaweb.cat. (s/f). Educaweb.cat. Recuperado el 24 de septiembre de 2024, de https://www.educaweb.cat/continguts/educatius/sistema-educatiu/educacio-infantil/

Fig. 1. *Fris Cronològic 1931-1936 - Educació Menorca*. (2022, agosto 4). Educació Menorca. https://educaciomenorca.org/fris-cronologic/fris-cronologic-1931-1936/

Fig. 3. Los centros laicos de Menorca a principios del siglo XX - menorca al día. (2015, febrero 4). *menorca al día - El diario digital de Menorca*. https://menorcaaldia.com/2015/02/04/los-centros-laicos-de-menorca-a-principios-del-siglo-xx/

Modelos pedagógicos: Qué son y cuáles son los fundamentales en educación. (2021, octubre 3). tekman education. https://www.tekmaneducation.com/modelos-pedagogicos-en-educacion/

Universidad a Distancia de Madrid, UDIMA [@universidad_udima]. (s/f). *Historia de la Educación - La educación española de los siglos XX-XXI*. Youtube. Recuperado el 24 de septiembre de 2024, de https://www.youtube.com/watch?v=ZzQwQrv7Xdk